

1997-01-01

สัมภาษณ์พิเศษ : ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช เลขานุการสำนักงานนโยบายและแผน
สิ่งแวดล้อม

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

(1997) "สัมภาษณ์พิเศษ : ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช เลขานุการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม," *Environmental Journal*:
Vol. 2: Iss. 7, Article 10.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol2/iss7/10>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

นับตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมหรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “สม.” เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลนโยบายด้านการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และหากติดตามข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ ชื่อ “สม.” คงเป็นชื่อที่คุ้นหูคุ้นตาเป็นฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็งจริงจังเมื่อไม่นานนี้ สม. เพิ่งจะมีเลขาธิการคนใหม่ พร้อมทั้งเป็นโอกาสที่เราเพิ่งเริ่มต้นพ.ศ.ใหม่ ทิศทางการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานสำคัญแห่งนี้ ซึ่งอาจจะสามารถสะท้อนถึงอนาคตส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมไทย จึงเป็นเรื่องที่วารสารสิ่งแวดล้อมสนใจและติดตามมานำเสนอต่อท่านผู้อ่าน

ว.สิ่งแวดล้อม : ท่านได้วางการดำเนินงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) ในอนาคตไว้อย่างไรบ้าง

ดร.ศักสิทธิ์ : สำหรับงานเร่งด่วนในเชิงนโยบาย สิ่งแรกที่เราจะต้องเร่งดำเนินการ คงทราบแล้วนะครับว่าตอนนี้เรามี **นโยบาย 20 ปี ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย** ที่เราจะมองไปข้างหน้า ที่นี้ถ้าจะถามว่าทำไมเราต้องมีนโยบายระดับชาติที่เป็นแผนระยะยาวอย่างนี้ การจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ใช่การมองปัญหาวันต่อวันใช่ไหมครับ เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมของบ้านเรา

ค่อนข้างจะสะสมกันมานานตั้งแต่กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เราเริ่มกันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2504 เป็นต้นมา แต่ว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาในกระบวนการพัฒนาทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายอย่างที่เรายังไม่ได้แก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและโยงมาทางด้านชุมชน การขยายตัวของชุมชนมันก็เกิดปัญหา เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมก็ต้องวางแผนระยะยาวล่วงหน้าและเป็นแผนต่อเนื่อง

นโยบายหลักและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

ประกอบด้วยนโยบายหลัก 6 ประการ ดังนี้

1. นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ

- 1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ประสานการใช้ประโยชน์และลดปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งเร่งรัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเสริมสร้างพลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรเอกชนและประชาชน
- 1.3 สนับสนุนการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- 1.4 ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเพื่อสนับสนุนการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งรับรองสิทธิและหน้าที่การเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.5 สนับสนุนการศึกษา วิจัย และเสริมสร้างโครงข่ายพื้นฐานระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 1.6 ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณด้านการอนุรักษ์ ให้แก่ ผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐ นักการเมืองทุกระดับ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการประสานแนวคิดทางด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ

- 2.1 ลดและควบคุมปัญหามลพิษอันเนื่องมาจากชุมชน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม คมนาคม และกิจกรรมก่อสร้าง ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสมดุลของระบบนิเวศและเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2.2 สนับสนุนให้มีการจัดการของเสียและสารอันตรายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งจัดให้มีระบบป้องกันและแก้ไขกรณีฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุขนาดใหญ่
- 2.3 พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการมลพิษให้เกิดเอกภาพในการกำหนดนโยบาย แผน และแนวทางปฏิบัติ ทั้งกฎหมาย องค์กร และเงินทุน ต้องมีความสอดคล้องและสนับสนุนให้การดำเนินการบริหารและการจัดการมลพิษที่มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้ก่อมลพิษต้องรับผิดชอบ รวมทั้งการให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุน และมีการประสานความร่วมมือในการจัดการมลพิษ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

3. นโยบายแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม

ป้องกัน สงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟู แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมให้มีศักยภาพที่เหมาะสมและเป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของประเทศ

4. นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน

ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีวิถีชีวิตที่เหมาะสมถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยและความสวยงาม สอดคล้องกับระบบนิเวศทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี

5. นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

เสริมสร้างสมรรถนะของชุมชนในทุกระดับ ให้มีความเข้มแข็ง และเกิดขบวนการความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

6. นโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม

พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ว.สิ่งแวดล้อม : หมายถึงว่าต่อไปในอนาคต 20 ปีข้างหน้า เราจะมีกำหนดเรื่องต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมให้เด่นชัดเป็นรูปธรรมขึ้น

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ที่เราต้องมองถึง 20 ปี เพราะว่าเราได้มองถึงวิสัยทัศน์ทางด้านสิ่งแวดล้อมของเราว่าเราอยากจะเป็นอย่างไร อยากเห็นอะไรในอนาคต จะมีเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่องของมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และต้องเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน คือเราจะมองตัวการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นหลัก ฉะนั้นเราก็เลยให้มีการกำหนดนโยบายของชาติระยะยาว 20 ปีไว้ ซึ่งในนโยบายระยะยาวเราจะเน้น 6 เรื่องหลัก ได้แก่ในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สองเป็นเรื่องของการจัดการมลพิษ สามเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน สี่เป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และศิลปกรรม ห้าเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างจิตสำนึก การรณรงค์ เรื่องที่ทกสุดท้ายเป็นนโยบายเรื่องเทคโนโลยีในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกวันนี้เรามีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ มีการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามา เพราะฉะนั้นมันโยงไปถึงเรื่องเทคโนโลยีสะอาด (clean technology) ทำยังไงถึงเทคโนโลยีพวกนี้ถึงจะเหมาะสมกับประเทศเรา

ส่วนที่พูดถึงนี้เป็นตัวเนื้อหาเป็นกลุ่มที่เราจะดำเนินการในช่วง 20 ปี โดยใน 20 ปี เราจะตั้งเป้าหมายไว้ “สรุปแล้วก็แปลว่าใน 20 ปี เราอยากเห็นประเทศของเราเป็นกรีนคันทรี่ (green country) เป็นประเทศที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาตรฐาน

ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยเป็นชีวิตที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ว.สิ่งแวดล้อม
ดร.ศักดิ์สิทธิ์

: นโยบายนี้จะเริ่มเมื่อไหร่
: เราเริ่มปี พ.ศ. 2540 นี้แล้วครับ จริง ๆ แล้วในการเตรียมนโยบายเราเตรียมกันมาก่อน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2539 ในปีงบประมาณ 2540 หรือเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งเราได้การจัดตั้งงบประมาณในปี พ.ศ. 2540 ล่วงหน้าแล้ว ในส่วนตัวนโยบายแห่งชาติระยะยาว 20 ปีนี้ ได้มีการเห็นชอบโดยคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา ในขณะที่รัฐบาลเห็นชอบแล้ว นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่เราจะต้องดำเนินการก็คือ เราจะถ่ายแปลงตัวนโยบายนี้ไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นนี่คืองานเร่งด่วนที่จะต้องทำในปี 40 นี้ โดยสิ่งแรกที่จะทำเป็นเรื่องแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นแผน 3 ปีหรือ 5 ปีที่ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเป็นการถ่ายจากแผน 20 ปีตรงนี้ ขณะนี้ สผ. ได้ร่างแผนการจัดการเสร็จแล้ว แล้วเราก็มีคณะกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีหน้าที่ในการดูแลกำกับแผนการจัดการ

แผนการจัดการตัวนี้จะเป็นแผนที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จะต้องมีการจัดทำแผนเพื่อเป็นกรอบในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของประเทศ อันนี้เป็นแผนที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรียกว่า “แผนการจัดการ” ที่จะต้องให้ความเห็นชอบเพื่อเป็นกรอบให้ท้องถิ่น หน่วยงานต่าง ๆ นำ

ไปปฏิบัติ แต่ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำแผนตัวนี้ต้องมีการสื่อสารสองทางทั้งบนลงล่างและล่างขึ้นบน คือพิจารณาความเห็นจากส่วนกลาง ขณะเดียวกันก็ฟังความเห็นที่ส่วนล่างเสนอขึ้นไปด้วย

ว.สิ่งแวดล้อม : พอยกตัวอย่างให้ชัดเจนซักนิดได้ไหมคะ
ดร.ศักดิ์สิทธิ์ :

ยกตัวอย่างเรื่องมลพิษทางน้ำ เราได้กำหนดว่าในแผนการจัดการตรงนี้ภายในสิ้นแผน 8 อาจจะต้องมีการกำจัดน้ำเสียในเทศบาลขนาดใหญ่ เทศบาลนคร เมืองหลักหรือเมืองศูนย์กลางความเจริญ จะต้องมีความคืบหน้าน้ำเสียรวมให้ครบถ้วนในแผน 8 ผนวกตัวอย่างเทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลนครราชสีมา หรือเมืองศูนย์กลางความเจริญอย่างเช่นอุดรราชธานี สุราษฎร์ธานี พวกนี้จะต้องมีระบบบำบัด

ว.สิ่งแวดล้อม : สผ. จะเข้าไปมีบทบาทอย่างไรในเรื่องนี้
ดร.ศักดิ์สิทธิ์ :

สผ. เป็นผู้กำหนดนโยบาย ให้การสนับสนุน และเป็นคั่นขอตั้งงบประมาณ ซึ่งงบตรงนี้จะออกไปสู่ท้องถิ่น หรืออย่างมลพิษทางอากาศเราจะกำหนดไว้ แผนการจัดการจะสอดคล้องกับ 6 เรื่องที่อยู่ในตัวนโยบายรวมของชาติ แต่ว่าขั้นตอนการปฏิบัติจะแบ่ง สมมติว่าในแผน 5 ปีแรก อาจจะพูดเรื่องเมืองหลักเมืองรองก่อน พอถัดไปแผนการจัดการระยะที่สอง ซึ่งอาจจะตรงกับช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ตรงนั้นก็จะเน้นไปที่เทศบาลสุขาภิบาล หรือ อบต.

ว.สิ่งแวดล้อม : แผนการจัดการนี้เสร็จแล้วหรือยัง
ดร.ศักดิ์สิทธิ์ :

เราพยายามเร่งรัดให้เสร็จภายในช่วงต้นปีใหม่ (2540) นี้

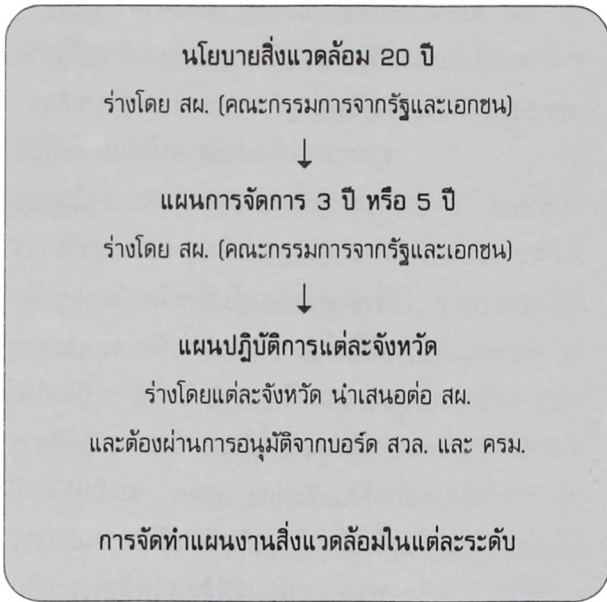
ว.สิ่งแวดล้อม : จากนั้นจะมีขั้นตอนอะไรต่อ
ดร.ศักดิ์สิทธิ์ :

เมื่อเสร็จแล้วจะเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และรัฐบาล แล้วก็

อาจจะประกาศเป็นพระบรมราชโองการหรือพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่รัฐบาลแต่ที่แน่ ๆ คงจะลงในพระราชกฤษฎีกา เพื่อประกาศเป็นแผนปฏิบัติการ ที่นี้จากแผนปฏิบัติการ ในการทำงานก็จะถ่ายไปสู่ แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยสรุปคือจะมีนโยบาย แผนการจัดการ และจากแผนการจัดการ 3 ปีหรือ 5 ปีจะถ่ายไปสู่แผนปฏิบัติการ ซึ่งแผนปฏิบัติการหรือ action plan จะเป็นปีต่อปี ซึ่งท้องถิ่นหรือจังหวัด ตามอำนาจพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมจะเป็นผู้ทำแผนเสนอเข้ามา

ว.สิ่งแวดล้อม : แผนสองระดับแรกสผ.เป็นผู้จัดทำแผน หลังจากนั้น action plan ประชาชนจะเป็นคนทำ โดยที่เอาแผนทั้งสองมาเป็นกรอบใช่ไหม

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ครับ แต่ว่าแผนทั้งสองระดับแรกที่เราทำก็ต้องฟังจากประชาชนด้วย ในรูปคณะกรรมการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและก็มีผู้แทนจากทางท้องถิ่นเข้ามาร่วมทำแผนด้วย แผนปฏิบัติที่จะจัดทำจังหวัดจะทำปีต่อปีตามปีงบประมาณแต่จริง ๆ แล้วก่อนหน้าที่จะทำเป็นปีต่อปี เขาจะต้องดูแผน 20 ปี แผนการจัดการ 3-5 ปี ซึ่งยกร่างเสร็จแล้ว เขาจะดูเป็นกรอบ ในขณะเดียวกันเราสนับสนุนให้ทางท้องถิ่นทางจังหวัดทำแผนหลัก (master plan) ทำแผนการลงทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง 76 จังหวัดทั่วประเทศ ในแผนการลงทุนของเขาจะเรียงลำดับเรื่องสำคัญเร่งด่วนของจังหวัดไว้เลยว่าบางโครงการอาจจะต้องทำ 5 ปี แต่ว่าใน 5 ปี อาจจะต้องแบ่งงบประมาณของเขาเป็นช่วง ๆ เพราะฉะนั้นโดย

วิธีนี้ สผ. จะสามารถช่วยอำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนด้านวิชาการให้ทางเมือง ทางจังหวัด ให้เขาทำแผนปฏิบัติรายปีออกมาได้ เมื่อแผนรายปีเสร็จก็จะเอามาเสนอ สผ. แล้วเราก็จะมีคณะกรรมการร่วมจากกระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณ สภาพัฒน์ มาพิจารณาก่อนก่อน จากนั้นก็นำเสนอสำนักงบประมาณ สุดท้ายก็นำเข้าสู่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี แล้วทาง สผ. จะเป็นผู้ขอตั้งงบประมาณให้ งบประมาณทุกบาททุกสตางค์จะลงไปสู่ท้องถิ่นไปอยู่ที่จังหวัด ให้เขาเป็นผู้ดำเนินการเอง คือเราตั้งงบประมาณแต่ผู้ใช้คือจังหวัด กระบวนการผ่านเงินอาจจะต้องผ่านไปมหาดไทยแล้วก็ลงไปท้องถิ่น

- ว.สิ่งแวดล้อม : แผนของจังหวัดทำแล้วหรือยัง
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ทำเสร็จไปแล้ว 40 จังหวัด แต่ว่าจังหวัดที่ยังไม่เสร็จก็เริ่มจะเสร็จแล้ว
- ว.สิ่งแวดล้อม : แล้วส่วนของเขตควบคุมมลพิษจะมีการดำเนินการอย่างไร
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : เขตควบคุมมลพิษหรือควบคุมสิ่งแวดล้อมอันนี้อยู่ในเรื่องการประกาศ

เขตในพื้นที่เฉพาะ เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ภายใต้นโยบาย 20 ปีส่วนที่เราประกาศไปแล้วมีพหุฯ ภูเก็ต สงขลา หาดใหญ่ และเขตจังหวัดปริมณฑล คือ สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี ล่าสุดที่ประกาศเป็นเขตควบคุม ได้รับความเห็นชอบแล้ว กำลังจะดำเนินการ คือ พื้นที่ทั่วพื้นที่รวมทั้งแต่ปากแม่น้ำเพชรบุรียาวลงไปถึงชะอำ ทั่วพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ แนวเขตนี้ระยะหลังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ

- ว.สิ่งแวดล้อม : ตอนนี้เรื่องอยู่ในขั้นตอนไหนแล้ว
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบให้ประกาศแล้ว เพราะฉะนั้นกำลังอยู่ในขั้นตอนการทำแผนแก้ไขปัญหา แผนของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ก็ได้ทำเสร็จแล้วแต่อยู่ในขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณที่จะไปแก้ไขปัญหา
- ว.สิ่งแวดล้อม : ในนโยบายระยะยาวมีข้อหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกของประชาชน ถ้าแปรให้เป็นรูปธรรมแล้วจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไร
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ก็เป็นโครงการรณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อม หลัก ๆ ก็จะมีการจัดให้มีอาสาสมัครสิ่งแวดล้อม แล้วก็จัดให้ประชาชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อันหนึ่งคือในเรื่องนโยบายจะให้มีการกระบวนการในการเสนอข้อคิดเห็นอย่างไร นอกจากนี้โครงการพัฒนาที่มีผลกระทบ เรา กำลังจะหากระบวนการว่าเขาควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนไหนอย่างไร ขณะเดียวกันตอนนี้เรากำลังประสานกับหน่วยงานของรัฐอย่างโครงการ

- ของกรมชลประทาน เราอยากจะมี การให้ข้อมูลข่าวสารตั้งแต่ต้น
- ว.สิ่งแวดล้อม** : คือการทำประชาพิจารณ์
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์** : ไม่ใช่การประชาพิจารณ์ คำว่าการมี ส่วนร่วมมีหลายอย่าง คืออาจจะเป็ นการให้คุณรับทราบข้อมูลโครงการตั้ง แต่ต้น และจะมีส่วนร่วมเสนอแนะ อย่ างไร จนสุดท้ายอาจจะมาถึงขั้น ที่ มีประชาพิจารณ์ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า โครงการนั้นเป็นอย่างไร ฉะนั้นคำ ว่า การมีส่วนร่วมมันมีหลายขั้นตอน
- ว.สิ่งแวดล้อม** : แต่ตอนนี้ยังไม่มีการกำหนดออกมา เป็นหลักเกณฑ์ใช่ไหมว่าจะให้มีส่วน ร่วมอย่างไร
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์** : ยังไม่มีหลักเกณฑ์ แต่ว่าตอนนี้ทาง กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ก็พยายามจะดู ว่ารูปแบบไหนถึงจะเหมาะสม แต่ว่าที่ ชัดเจนคือทางด้านของ EIA (การ ศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม) สม.กำลังศึกษาความเหมาะสมที่จะ กำหนดเป็นขั้นตอนในกระบวนการ ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่าจะให้ มี ส่วนร่วมอย่างไร ระดับใด มากน้อย แต่ไหน เรากำลังพยายามที่จะดูตาม รูปแบบของโครงการว่า โครงการ ประเภทไหนควรจะทำอย่างไร ตอนนี้ เราได้เริ่มทดลองแล้ว 3-4 ครั้ง ก็ได้

สิ่งแวดล้อมที่ได้นำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี

- ผลโดยเราได้ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย (กฟผ.)
- ว.สิ่งแวดล้อม** : ได้ทำอย่างไร และทำกับโครงการไหน บ้าง
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์** : ในเรื่องวิธีการให้ข้อมูล สมมติเขาจะ เปิดโครงการ หน่วยงานเจ้าของโครงการอาจจะมีการชี้แจงข้อมูลก่อน มี การให้ข้อมูลเป็นระยะ ๆ ในส่วนของ โครงการก็จะพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ แล้ว ส่วนของการพิจารณา EIA อาจจะมี การทำประชาพิจารณ์หรือไม่ แล้วแต่ ความเหมาะสมของโครงการ ตัวอย่าง เช่น โครงการศิริธารสุขกลับของ กฟผ. สม.ได้บอกให้เขาศึกษาข้อมูลในระดับ หนึ่งก่อน ซึ่งไม่ใช่ EIA นะ แล้วก็ไป รับฟังความคิดเห็นเบื้องต้นว่าประชาชน ในพื้นที่คิดอย่างไร หลังจากนั้น กฟผ. ก็รับข้อมูลจากประชาชนนั้นมาปรับ โครงการ และอาจจะต้องไปฟังตอน สุดท้ายว่าเมื่อ EIA แล้วเสร็จประชาชน มีความคิดเห็นเป็นอย่างไร
- ว.สิ่งแวดล้อม** : เรื่องที่ สม. จะทำนอกจากเรื่องนโยบาย 20 ปีแล้ว ยังมีเรื่องอื่นอีกหรือไม่
- ดร.ศักดิ์สิทธิ์** : เรื่องการพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องอีกเรื่องที่เราจะต้อง เร่งรัด ในอดีตที่ผ่านมาต้องยอมรับ นะครับว่าการทำรายงานผลกระทบ สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ดีในการที่เราจะ นำมาใช้วางแผนป้องกันผลกระทบ ทางด้านสิ่งแวดล้อม มันจะทำให้เรา ทราบว่าโครงการจะมีผลกระทบ ทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร แล้วเอา มาตราต่าง ๆ มาช่วยลดผลกระทบ เทคโนโลยีที่เราเอามาประยุกต์เหมาะ สมหรือไม่ แต่ปัญหาที่เราได้ประสบ ก็ คือ บางทีการพิจารณาใช้เวลา มาก เกินไป เพราะฉะนั้นในปีใหม่ (พ.ศ. 2540) เรื่อง EIA เราจะมีการปรับปรุง

คือ หนึ่งเราจะพยายามแยกคณะกรรมการพิจารณาโครงการของรัฐ และเอกชนออกจากกัน คือโครงการของรัฐและเอกชนเดิมบางเรื่องเราเอามาพิจารณาร่วมกัน อย่างโครงการโครงสร้างพื้นฐานของเอกชน ซึ่งอาจจะมีสร้างท่าเรือ ขอสรางอะไรต่าง ๆ ของรัฐก็จะมีสร้างถนนรถไฟฟ้างานที่โครงการมันเยอะคณะกรรมการพิจารณาไม่ทัน บางทีความยุ่งยากหรือความสลับซับซ้อนของรัฐกับเอกชนมันต่างกัน เพราะฉะนั้นโดยหลักการเราจะแยกคณะกรรมการชุดที่พิจารณาของรัฐและเอกชนออกจากกันจะทำให้ตรงนี้เร็วขึ้น เรื่องที่สอง ก็คือเราจะเร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มคนที่จะมาพิจารณา EIA โดยจะพัฒนาคนจากทั้งทาง สม. เองและจากทางคอนซัลแตนท์ (ที่ปรึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม) ด้วย เราจะสร้างให้มีขีดความสามารถในระดับหนึ่ง อันที่สามผมจะพยายามให้มีความร่วมมือจากสมาคมวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น ตอนนี้มีสมาคมวิชาชีพของพวกที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมดูแลในเรื่องของคุณภาพจรรยาบรรณต่าง ๆ ของผู้ที่ทำงาน เราจะประสานกับสมาคมวิชาชีพเหล่านี้โดยวิธีการนี้จะทำให้เราสามารถสื่อสารและทำความเข้าใจกันได้ชัดเจน เพื่อให้การประสานงานสมบูรณ์ และเป็นไปด้วยดี

นอกจากนี้ที่เราจะทำคือฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งฐานนี้เราจะเอามาใช้ประโยชน์ในการทำ EIA แทนที่จะให้บริษัทที่ปรึกษาไปหาข้อมูลกันเอาเอง ตรงไหนที่เราทำโครงการต่าง ๆ ไว้มีข้อมูลอยู่แล้ว เช่น ฮีลเทิร์นฮีบอร์คซึ่งเขาทำ EIA ไว้เยอะ

เราก็ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ทำฐานข้อมูลไว้ เป็นภาพรวมใครจะดึงไปใช้จะสามารถดึงได้ง่าย มาขอเอาไปไม่มีการขาย เราจะเอาฐานข้อมูลเข้าระบบอินเตอร์เน็ต สม. จะเป็นผู้ทำโดยกองวิเคราะหผลกระทบลสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รับผิดชอบ

ในเรื่องข้อมูลเราจะทำห้องสมุดทางด้าน EIA โดยเฉพาะ มีข้อมูลเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากต่างประเทศ ข้อมูลของเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ผลกระทบจากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ประเมินในบ้านเรา “นอกจากนั้นแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุด เราจะพยายามทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการ ผมหมายถึงเจ้าของโครงการ เจ้าของโรงงาน อยากให้เขาได้เกิดความร่วมมือความตระหนักเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ทำ EIA ไปเพื่อให้ได้ใบอนุญาต อยากให้เขาตระหนักว่าเขาทำเพื่ออะไร เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยส่วนรวม เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี” และเงื่อนไขที่อยู่ใน EIA เขาต้องปฏิบัติตาม สุดท้ายคือมาตรการเรื่องการติดตามตรวจสอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Auditing) ตรงนี้จะต้องเป็นรูปธรรม เราจะต้องมีกระบวนการติดตามตรวจสอบเป็นเครื่องมือที่จะดูว่า EIA ได้ผลหรือไม่ มีการดำเนินการอย่างไร

นั่นเป็นเรื่องของ EIA นอกจากนี้ยังมีเรื่องของสิ่งแวดล้อมชุมชน และพื้นที่สีเขียว ส่วนสำคัญที่เราจะเร่งรัดในปีใหม่คือ เราอยากจะทำให้การจัดการชุมชนที่ดีเป็นเมืองที่น่าอยู่ และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องที่เราอยากจะทำคือพื้นที่สีเขียวสำหรับเมือง พื้นที่สีเขียวไม่ได้หมายถึงเฉพาะสวนหย่อม เราจะ

พยายามให้เมืองมีพื้นที่สำหรับสันถนา การนั้นหนาการ และก็เป็นพื้นที่จะให้ ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ รวมทั้งเป็น green belt เป็น buffer zone ของ เมือง เช่นลักษณะของพื้นที่สีเขียวที่ จะต่อจากเมืองไปสู่แนวชนบทหรือ แนวป่ามันควรจะมี

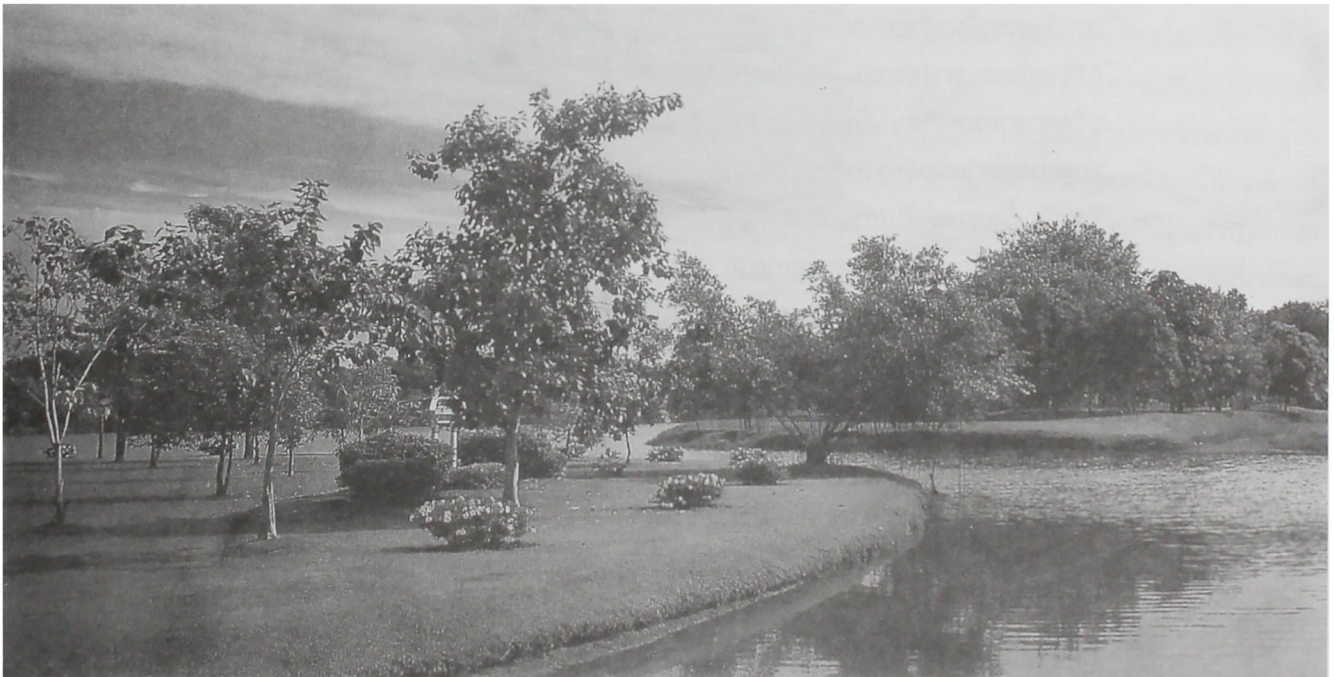
โดยสรุปงานที่ สผ. จะเน้นคือ หนึ่งงานเรื่องนโยบายที่เราจะเร่งรัด ออกมา สองเรื่อง EIA และสามเรื่อง สิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียว

ว.สิ่งแวดล้อม : เรื่องพื้นที่สีเขียว สผ. จะเข้าไปมีบทบาท อย่างไร

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : เราจะส่งเสริมให้เมืองต่าง ๆ ได้มีการ พิจารณาแผนและดำเนินการตรงนี้ โดยดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการ สิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด จริง ๆ ก็มี หลายเมืองแล้วที่ทำเรื่องพื้นที่สีเขียว อย่างเชียงใหม่เรามีพื้นที่ประมาณ 400-500 ไร่ที่เขาซื้อไว้ ซึ่งมันจะ ไม่ใช่สวนหย่อมธรรมดา แต่เป็นสวนป่า

หรือสวนพฤกษศาสตร์หรืออะไรต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นพื้นที่สีเขียวจริง ๆ

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2540 จะมีการระดมทุนจากภายนอก เพื่อ เข้ามาเสริมการลงทุนโครงสร้าง พื้นฐานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม แล้วก็มีเรื่องของการจัดการทรัพยากร ที่จะเร่งรัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ขออนุญาตแหล่งทรายหรือแหล่งหิน เพื่อการก่อสร้าง ทรัพยากรดินหรือ การใช้ที่ดิน ตอนนั้นมันมีปัญหาเกิด ความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ เรามี แผนการศึกษาเพื่อให้รู้ว่าศักยภาพ หรือแหล่งที่เหมาะสมของทรายของ หินมีตรงไหนบ้างที่จะเอามาใช้ เพื่อ ประสานกับผู้ประกอบการในการขอ อนุญาตหรือขอใช้ประโยชน์จาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรงนี้จะทำให้ การดูแลทรัพยากรเป็นไปในทิศทางที่ ถูกต้อง ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ น้อยที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็จะช่วย

“พื้นที่สีเขียว” สถานที่พักผ่อนตามธรรมชาติของชุมชน

เสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคม

ว.สิ่งแวดล้อม : ทราบมาว่า สผ. มีปัญหาเรื่องมีบุคลากรจำกัด กับงานที่จะเพิ่มขึ้นมาอีกในทางปฏิบัติจะแก้ไขปัญหาอย่างไร

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ในความเป็นจริงของเราเป็นอย่างนี้นะครับ สผ. จะมีการปรับโครงสร้างในเรื่องของการจะไปเสริมงานของท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหามลพิษ เราได้เพิ่มสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ซึ่งเดิมเรามีอยู่ 4 ภาค ขณะนี้ ครม. ได้อนุมัติเพิ่มอีก 8 ภาค เป็น 12 ภาค เช่น ที่อีสานเพิ่มที่อุบลราชธานีกับนครราชสีมา ภาคใต้ที่สุราษฎร์ธานี ส่วนภาคเหนือมีที่ลำปาง นครสวรรค์ ภาคกลางเพิ่มพระนครศรีอยุธยา กำลังที่เพิ่มขึ้นตรงนี้เข้าไปประสานกับจังหวัดในการทำแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด อย่างไรก็ดีแล้วแต่อัตรากำลังก็ยังไม่พอ เพราะฉะนั้นเราจะทำ “โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการตามแผนจังหวัด” แต่ใช้เงินกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเอาเงินตรงนี้มาจ้างภาคเอกชน หรืออาจารย์จากมหาวิทยาลัย หรือคณะที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัย มาเป็นทีมทำงานร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัด ซึ่งเราจะให้ไปช่วยเป็นที่เลี้ยงของเมือง ช่วยดูเรื่องการออกแบบการศึกษา หรือการที่จะประมูลก่อสร้างหรือการกำกับงาน เป็นที่ปรึกษาที่เป็นกำลังนอกรูปแบบเข้ามาเสริมงานตรงนี้ ในขณะที่เดียวกัน EIA ก็เช่นเดียวกันเรากำลังทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณในการจ้างที่ปรึกษาประจำ ซึ่งอาจจะมาจากมหาวิทยาลัย หรือจากเอกชนเข้ามานั่งร่วมกับ สผ. ช่วยทางเราพิจารณา EIA ช่วยให้ออกเสนอแนะในเชิงวิชาการก่อนที่

เราจะนำเสนอคณะผู้ชำนาญการ อันนี้เป็นสิ่งที่เราพยายามจะแก้ไขปัญหาตรงนี้

ว.สิ่งแวดล้อม : เหมือนเป็น Third party

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ : ไม่เชิง เขาจะเข้ามาช่วยเจ้าหน้าที่ของเรา แต่ไม่ใช่ข้าราชการประจำของที่นี่ (สผ.) และต่อไปเรื่องการติดตามตรวจสอบ อาจจะทำให้เอกชนมามอนิเตอร์ (monitor) ให้ แต่เราจะต้องให้การรับรองบริษัทเหล่านั้นทางด้านคุณภาพ และควบคุมการทำงานของเขา

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

จบปริญญาเอกสาขาการจัดการคุณภาพน้ำ จาก Tulane University ประเทศสหรัฐอเมริกา รับราชการกับสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด จนกระทั่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังปฏิบัติราชการพิเศษอีกมากมาย อาทิ เป็นกรรมการองค์การพิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ กรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ กรรมการและเลขานุการอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ กรรมการและเลขานุการคณะอนุสัญญาจำกัดการอนุรักษ์ตามแผนปฏิบัติการ 21 ฯลฯ

